UUTISET

Talouden menestyksen kannalta välttämättömiä muutoksia on vaikea saada tehtyä, jos osapuolet tuntevat jatkuvaa epäluottamusta toisiaan kohtaan. **MARKUS LAHTINEN PTT:N TALOUSTUTKASSA**

PTT:N TALOUSTUTKA

Luottamus ja talouskasvu

Demokratian juhlan jälkeen uusilla päättäjillä on edessään viime vaalikauden onneton perintö.

Lähes kaikki kansantalouden keskeiset mittarit ovat edelleen miinuksella. Teollisuustuotanto vähenee ja uudet tilauksetkin kääntyivät lyhyen kasvukauden jälkeen uudestaan laskuun. Työttömyys on pahentunut alkuvuonna merkittävästi. Huoli työpaikan säilymisestä saa ihmiset varovaisiksi kuluttajiksi, minkä seurauksena yksityinen kulutus on vähentynyt.

Luottamus tulevaan on rapautunut.

Jotta Suomi pääsee irti nykyisestä kurimuksestaan, tarvitaan joukko merkittäviä talouspoliittisia päätöksiä. Tämä edellyttää luottamusta poliittisten päätöksentekijöiden välillä. Luottamus on kuitenkin tärkeätä talouden toiminnalle myös yleisemmin.

Talouskasvun kannalta on tärkeätä, että kansalaiset luottavat sekä talouden instituutioihin että toisiinsa. Ilman luottamusta talouden instituutioihin ja toisiin ihmisiin liiketoiminnan riskit kasvavat merkittävästi. Tämän seurauksena esimerkiksi investoinnit vähenevät.

Luottamus ihmisten välillä on tärkeää myös sen takia, että se auttaa yhteiskuntaa selviytymään hyvin erilaisista ja yllättävistäkin shokeista. Vaikka luottamus on luonteeltaan hyvin pysyvä ilmiö yhteiskunnassa, se ei kuitenkaan välttämättä ole vakio.

Suomi elää tällä hetkellä modernin taloushistoriansa pitkäaikaisinta taantumaa. Suomen talous on ennusteiden mukaan edelleen noin neljä prosenttia pienempi vuonna 2016 kuin vuonna 2008.

Työttömyysjaksojen pitkittyminen heikon talouskehityksen seurauksena uhkaa syrjäyttää osan ihmisistä työelämästä. Erityisesti tämä koskee alemman koulutusasteen työntekijöitä. Luottamuksen toisiin ihmisiin onkin tutkimuksissa havaittu vaihtelevan merkittävästi koulutustason mukaan.

Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista lähes kaikki tuntevat ihmisen, johon voivat luottaa. Perusasteen koulutuksen saaneista jopa kolmannes ei kuitenkaan tunne ketään, johon voisi luottaa.

Yleinen, ihmisten välinen luottamus ja luottamus instituutioihin ovat yhteydessä toisiinsa. Ihmisten välisen luottamuksen syntyyn vaikuttaa se, miten julkiset instituutiot ja erityisesti politiikkaa toimeenpanevat hallinnolliset instituutiot toimivat. Ne, jotka luottavat ihmisiin, luottavat yleensä myös instituutioihin.

Suomen vahvuus on luotettava julkisen päätöksenteon toimeenpanokoneisto (poliisi, oikeuslaitos ja virkamiehet). Hyvinvointiyhteiskunta takaa turvaverkon, joka luo edellytykset kohdata nykyisetkin haasteet. Jos vähemmän koulutetut kansalaiset kuitenkin kokevat, että he eivät voi luottaa toisiin ihmisiin, voi yhteiskunnan muutoskyky heiketä.

Talouden menestyksen kannalta välttämättömiä muutoksia on vaikea saada tehtyä, jos osapuolet tuntevat jatkuvaa epäluottamusta toisiaan kohtaan.

Luottamusta tukevia rakenteita ja ihmisten huolenpitoa toisistaan onkin vahvistettava kaikilla tasoilla. Ylimpien poliittisten päättäjien on välttämätöntä laatia vaikuttava talousohjelma, johon kaikki osapuolet ilman erivapauksia sitoutuvat.

Ihmisten arjessa osallisuuden kokemusta tukevia rakenteita voisivat julkisten hyvinvointipalveluiden lisäksi olla esimerkiksi vapaaehtoistoiminnan verkostot, jotka helpottaisivat auttamishaluisten ja apua tarvitsevien kohtaamista.

MARKUS LAHTINEN on PTT:n tutkimusjohtaja.
markus.lahtinen@ptt.fi

KAIJALEENA RUNSTEN

MMM:n selvityksen mukaan ravipelitoimintaa ei voida järjestää riittävän laajasti ja laadukkaasti ilman suomalaista ravihevoskasvatusta. Raviratoja käytetäänkin ahkerasti kilpailevien hevosten valmennuksen lisäksi nuorten hevosten kouluttamiseen.

Ravialalla on paljon ehtoja yhden rahapeliyhtiön malliin

Hevosalan on nyt itse puntaroitava, lähteäkö mukaan yhteen kotimaiseen peliyhtiöön, toteaa kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio.

Fintoton rooli ravipelien järjestäjänä eroaa Veikkauksesta ja Raha-automaattiyhdistyksestä (RAY) monin tavoin. Nämä erityispiirteet on tuotu esiin maa- ja metsätalousministeriön (MMM) selvityksessä, joka täydentää sisäministeri **Päivi Räsäselle** (kd.) kuukausi sitten luovutettua suunnitelmaa muodostaa yksi kotimainen rahapeliyhtiö.

Suomen Hippoksen toimitusjohtaja **Pekka Soini** on tyytyväinen selvitykseen. ”Siinä näkyvät hyvin kaikki ne asiat, joita Fintoto tekee joka päivä. Se on laajempaa kuin moni muistaa tai tietää.”

Erittäin tärkeää on myös, että hevosalan strateginen merkitys maaseudulle tunnustetaan nyt virallisesti.

”Selvitys helpottaa peliyhtiöasian arvioimista muttei anna lopullista vastausta sille, toteutuvatko (selvityksessä mainitut) edellytykset hevosalan kannalta yhdessä peliyhtiössä”, hän huomauttaa.

Tulevan hallituksen pitää aloittaa viralliset neuvottelut yhteen yhtiöön siirtymisestä. Soinin mukaan selvityksen ehtojen pitää täyttyä ”hyvin kattavasti”. ”Jos ne eivät toteudu, sitten ei voida edes harkita yhden yhtiön mallia.”

Ratkaisua ei auta pitkittää

Niin Soini kuin selvitystyötä vetänyt MMM:n kansliapäällikkö **Jaana Husu-Kallio** kiittelevät, että raportti valmistui hyvän yhteisymmärryksen ansiosta ripeästi. MMM sai niin Hippokselta kuin sen tytäryhtiöltä Fintotolta merkittävästi taustamateriaalia.

Husu-Kallion mukaan hevosalalla on edessään erinomainen tulevaisuus, sillä hevosen merkitys elinkeinotoiminnassa ja hyvinvointipalveluissa kasvaa.

Ala voi saada kasvuun apua myös lähivuosien EU-ohjelmista.

Kotimaisten rahapelien suotuisa kehitys on kuitenkin kasvun perusedellytys, jota ei muulla voida kompensoida.

Sektorin omissa käsissä on nyt valita, mikä toimintamalli on menestyksen kannalta parempi vaihtoehto, hän viestittää.

”Hevosalan on nyt tehtävä päätökset. Sen perusteella edetään. Jos päädytään yhden yhtiön malliin, MMM auttaa asian etenemisessä lainsäädäntövalmistelun osalta.”

Pekka Soini toteaa, ettei päätöstä pidä tehdä hätiköiden mutta toisaalta pitkittämiseenkään ei ole varaa.

» Hevosalalla on edessään erinomainen tulevaisuus.
JAANA HUSU-KALLIO

”Jos rakenteellisia ratkaisuja peliyhtiöihin tehdään, ne on tehtävä nopeasti. Jos vuodeksi jäädään miettimään, kilpailussa pudotaan monta askelta alemmas”, hän sanoo ja viittaa ulkomaisten peliyhtiöiden rynnistykseen nettipelien kautta myös Suomen markkinoille.

Hippoksen valtuuskunta kokoontuu 20. toukokuuta käsittelemään kantaansa hevospelien tulevaisuuteen.

KAIJALEENA RUNSTEN

REUNAEHDOT

Hevospelien järjestäminen ja kehitys

MMM:n selvityksessä on ryhmitelty yhteiseen peliyhtiöön kohdistuvat reunaehdot neljään ryhmään: hevosurheilun ja ravipelien kiinteä yhteys, tuottojen kehityksen varmistaminen, raviurheilun näkyvyys ja markkinointi sekä pelien tuotekehitys.
Uuden peliyhtiön tulee osaltaan luoda edellytykset kotimaiselle hevoskasvatukselle, sillä ilman sitä kilpailu- ja pelitoimintaa ei voida järjestää laadukkaasti.
Raveja pitää jatkossakin järjestää uuden peliyhtiön, Hippoksen ja ratojen yhteistyönä.
Hevosharrastajien ja ammattilaisten toiminta tulee turvata koko maassa eikä kilpailupäivistä voida päättää puhtaasti pelimyynnin perusteella.
Raviradoille tulee taata muodostettavan peliyhtiön tuotoista paitsi SM:n esittämä neljän prosentin osuus myös vuosittain maksettava euromääräinen minimimäärä ”raviratakoneiston” ylläpitoon.
Totopelejä markkinoitaessa pelien liikevaihdon sekä markkinointi- ja myyntipanosten suhteen tulee säilyä vähintään nykyisenä.
Sisäministeriö ja parlamentaarinen työryhmä esittivät maaliskuussa, että Veikkauksen, RAY:n ja Fintoton liiketoiminnat yhdistetään valtion omistamaan yhteen peliyhtiöön vuodesta 2017.
MMM:n ja hevosjärjestöjen selvitys sekä sisäministeriön työryhmän raportti: mmm.fi ->tiedotteet -> rahapelitoiminta

NYKYTILANNE

Fintoton monta tehtävää

MMM:n viime tiistaina valmistuneessa selvityksessä painotetaan ravipelaamisen kiinteää yhteyttä hevoskasvatukseen ja maaseudun elinkeinotoimintaan.
Selvityksessä tuodaan selkeästi esiin ravien käytännön järjestelyt, jotka Fintoto hoitaa yhdessä Suomen Hippoksen ja raviratojen kanssa.
Fintotolla on huomattavan paljon monipuolisemmat tehtävät kuin pelkkä pelien kehittäminen ja markkinointi.
Muista peliyhtiöistä Fintoto eroaa myös siinä, että se käyttää paljon varoja pelaamisen kannalta oleelliseen pohjatiedon tarjoamiseen ravien televisioinnin ja tulospalvelun kautta.
Fintoto tekee myös kansainvälistä yhteistyötä hevospelien kehittämiseksi.
Kotimaisten kohteiden lisäksi se tarjoaa myös ulkomaisia pelilähtöjä, koska näin vältetään pelaajien siirtymistä käyttämään kilpailevia ulkomaisia pelikanavia. Vastaavasti suomalaisia pelataan ulkomaille.

Laaksonen suomii Kilpailuvirastoa Kanava-lehdessä

Valion entinen toimitusjohtaja **Pekka Laaksonen** arvostelee Kanava-lehdessä kovin sanoin Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) Valio-päätöksiä.

Laaksosen mukaan KKV on kieltänyt Valiolta normaalin kilpailun, mikä aiheuttaa haittaa sekä kuluttajille että kansantaloudelle.

Valio laski perusmaitojensa hintaa vuonna 2010 estääkseen Arlaa tuomasta ruotsalaista maitoa Suomeen. KKV:n mukaan Valio syyllistyi niin sanottuun saalistushinnoitteluun.

Laaksonen löytää KKV:n päätöksestä kuusi virhettä. Hänen mukaansa maidon myynti alehintaan oli Valion kannalta kannattavaa eikä tappiollista, kuten virasto väittää.

Ex-toimitusjohtajan mukaan kannattavuutta voi osuustoiminnallisen yrityksen kohdalla arvioida vain vaihtoehtoisen liiketoiminnan pohjalta.

Valiolle ainoa vaihtoehto perusmaidon alemyynnille oli vienti ulkomaille, jonka litratuotto oli selvästi huonompi.

Myös yhtiön nykyisessä johdossa ollaan samaa mieltä siitä, että Valiolla oli oikeus kilpailla itselleen kannattavalla hinnalla.

Valion osuus perusmaidoista on painunut reippaasti alle 30 prosenttiin ja perusmaitojen markkinoita hallitsee nykyään Arla, yhtiöstä kerrotaan.

”Maidolle luotu takuuhintajärjestelmä”

Laaksosen mielestä Kilpailuvirasto on päätöksillään luonut maidolle ”takuuhintajärjestelmän”, josta Valion kilpailijat hyötyvät ilman omia ansioita.

”On epäselvää, mihin KKV:n toimivalta joulukuussa 2012 määrätyn minimihinnan osalta perustuu ja mikä on oikeusperuste minimihinnan korkeudelle”, hän kirjoittaa.

Yhtiömuodon ei Laaksosen mukaan pitäisi vaikuttaa siihen, miten yritys jakaa voittoaan omistajilleen. Valio on osakeyhtiö, mutta sen omistavat osuuskunnat jakavat voiton eteenpäin maidon tuottajahinnassa.

Laaksosen mielestä KKV:n päätökset ovat myös ristiriidassa keskenään.

”Vuoden 2000 hintamääräys on ristiriidassa vuoden 2012 hintamääräyksen kanssa.” Hän syyttää artikkelissa virastoa myös takautuvasti sovelletuista ratkaisuista, jotka heikentävät yrityksen oikeusturvaa.

NIKLAS HOLMBERG
JUKKA LEHTINEN

UUTISTAUSTA

Olemmeko tuhoon tuomitut?

Tätä taistelua ei länsi voi voittaa. Me haluamme rauhaa, mutta **Vladimir Putin** tarvitsee uuden sotilaallisen voiton.

Informaatiosota hävitään. Me yritämme pysyä totuudessa, kun taas vastapuoli voi valehdella rajoituksitta.

Meitä johtavat poliitikot, joista monet eivät usko mihinkään, eivätkä uskalla tunnustaa tosiasioita. Heidän johdollaan ei arvojamme, vapauttamme eikä alueellista koskemattomuuttamme voida puolustaa.

Ihmiset eivät enää tiedä, mihin uskoa. Totuus on kuollut ja mikä tahansa voi olla mahdollista. Siksi monet ovat valmiit uskomaan mitä mielikuvituksellisimpiin salaliittoteorioihin.

Istunto istunnon jälkeen, puhuja toisensa perään todisti yhtä ja samaa tarinaa. Salissa entistä kansainvälisempi ja arvovaltaisempi yleisö kuunteli puheita henkeä pidätellen.

Meillä näin ei saa puhua

Viikonvaihteessa Tallinnassa pidetyssä **Lennart Meri** -konferenssissa oli 500 osanottajaa, meitä suomalaisia oli 17. Joukossa ei ollut ainoatakaan suomalaista aktiivipoliitikkoa – heitä edusti entinen kansan- ja euroedustaja **Henrik Lax**. Puhujina ulko- ja turvallisuuspoliittista asiantuntemustamme edustivat mallikkaasti ministeri **Jaakko Iloniemi** ja professori **Hiski Haukkala**.

Virolaisille tilaisuus on tietenkin ainutlaatuinen, ja he käyttävät sitä hienosti hyväkseen. Kun nimekkäiden esiintyjien joukossa on myös eturivin virolaisia päättäjiä presidentistä ja pääministeristä alkaen, konferenssia voidaan käyttää nuoremman virkamieskunnan ja aloittelevien poliitikkojen sisäänajoon.

Samaan tapaan kuin Kultarannan keskusteluissa osa istunnoista on julkisia, osa luottamuksellisia. Tällä kertaa keskustelun avoimuuden kannalta ei tuntunut olevan suurta väliä sillä, puhuttiinko suljettujen ovien takana vai ei. Kieli oli kovaa ja puheenvuorot värikkäitä molemmissa.

Ukrainasta puhuttiin paljon. Keskustelun avasi Puolan parlamentin nykyinen puhemies **Radoslaw Sikorski**, joka maansa entisenä ulkoministerinä osallistui yhdessä saksalaisen ja ranskalaisen virkaveljensä kanssa neuvotteluihin, joita Kiovassa käytiin maan entisen presidentin ja opposition välillä. Ne päätyivät sopimukseen, jonka rikkomisesta Venäjä katsoo Ukrainan kriisin alkaneen.

Silminnäkijänä Sikorskille oli selvää, kuka sopimuksen rikkoi: presidentti **Viktor Janukovytš**, joka kieltäytyi hyväksymästä neuvoteltua perustuslain muutosta. Sen jälkeen hänen oma puolueensa äänesti hänet vallasta. Koska Janukovytš oli luvannut, että mielenosoittajia ampuneet rangaistaan, hänen henkivartiokaartinsa koki tulleensa petetyksi ja katosi – ja presidentin itsensä oli pakko paeta.

Ruotsi näyttää mallia

Meillä Suomessa on salaa vinosti hymyilty läntiselle naapurillemme, joka kymmenisen vuotta sitten päätteli, että ikuinen rauha on saapunut Itämerelle, lakkautti yleisen asevelvollisuuden ja purki varuskunnat.

Kun Ruotsi viime syksynä sai uuden punavihreän hallituksen, suomalaiset demarit hehkuttivat sen harjoittamaa uutta ”feminististä ulkopolitiikkaa” ikään kuin esimerkkinä myös meille suomalaisille.

Mutta kun Tallinnassa ovet suljettiin, kuultiin ihan toisenlainen tarina.

”Meidän olisi pitänyt kuunnella, mitä Putin sanoo
– olisi pitänyt nähdä, että Venäjä kärsi imperiumin jälkeisestä oireyhtymästä
– oli virhe sokeasti uskoa kirjoitettuihin sopimuksiin
– oli virhe uskoa, että keskinäisriippuvuus ehkäisee sodat
– oli virhe, kun emme uskoneet, että Venäjä käyttäisi asevoimaa Ukrainassa.”

Eikä Ruotsi olisi Ruotsi, elleivät johtopäätökset olisi olleet yksinkertaiset ja selkeät: ”Putin ei saa onnistua Ukrainassa, meidän on kestettävä pidempään kuin hän ja meidän on huolehdittava siitä, ettei Ukraina romahda. Krimin miehityksen hintaa on nostettava, pelkkä pelote ei enää riitä”.

Konferenssin hyytävimmän puheenvuoron käytti presidentti Putinin entinen neuvonantaja **Andrei Illarionov**: ”Krim, Ossetia ja Abhasia on jo annettu Venäjälle, Ukrainassa ei ole olemassa ei-sotilaallista ratkaisua, siksi Putin aloittaa uuden sodan pian toukokuun 9. päivän juhlallisuuksien jälkeen”.

JARMO MÄKELÄ on ulkomaantoimittaja.